

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
ĮSAKYMAS

**DĖL VALSTYBINĖS MIŠKŲ INVENTORIZACIJOS ATRANKOS METODU
NUOSTATŲ PATVIRTINIMO**

2004 m. lapkričio 8 d. Nr. D1-570
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 2001, Nr. 35-1161) 13 straipsnio 5 dalimi ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. 84-2353) patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų 6.41 ir 11.5 punktais,

1. T v i r t i n u Valstybinės miškų inventorizacijos atrankos metodu nuostatus (pridedama).
2. L a i k a u netekusiu galios Lietuvos Respublikos žemės ir miškų ūkio ministerijos 1998 m. kovo 17 d. įsakymą Nr. 129 „Dėl nacionalinės miškų inventorizacijos“.

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2004 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. D1-570

**VALSTYBINĖS MIŠKŲ INVENTORIZACIJOS ATRANKOS METODU
NUOSTATAI**

I. Bendroji dalis

1. Šie Valstybinės miškų inventorizacijos atrankos metodu nuostatai parengti vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 2001, Nr. 35-1161) 13 straipsniu ir nustato reikalavimus Valstybinės miškų inventorizacijos atrankos metodu (toliau – VMI) vykdymui.

2. Valstybinė miškų inventorizacija atrankos metodu – visų Lietuvos miškų inventorizacija pagal statistiniais metodais pagrįstą atrankos schemą, naudojant apskaitos barelių tinklą, leidžianti turėti žinomo tikslumo miškų būklės ir jų kaitos rodiklius šalies ir administracinių vienetų ar jų junginių (apskričių, rajonų grupių) lygmeniu. Jos metu tiesioginių matavimų būdu nustatomi svarbiausi medynų našumo rodikliai: medienos prieaugis, iškritusių ir iškirstų medžių bei sukauptos medienos tūriai, kontroliuojami miško kirtimai, atkūrimas, savaiminis miško plėtimasis.

II. VMI objektas

3. VMI objektas yra visa Lietuvos miško žemė nepriklausomai nuo nuosavybės formos.

III. VMI tikslas

4. VMI turi užtikrinti operatyvų, su iš anksto planuotu tikslumu svarbiausių miškų rodiklių įvertinimą. Rodiklių visuma ir jų tikslumas turi patenkinti strateginio miškų sektoriaus planavimo valstybės lygmeniu poreikius.

IV. VMI uždaviniai

5. Skiriami pagrindiniai ir papildomi VMI uždaviniai:

5.1. Pagrindiniai VMI uždaviniai kiekvienos inventorizacijos metu visuose Lietuvos miškuose atskirai pagal nuosavybės formas yra:

- 5.1.1 sekti miško žemės plotų dinamiką,
- 5.1.2 įvertinti medienos išteklius, jų struktūrą ir dinamiką norimu tikslumu,
- 5.1.3 nustatyti kitų medienos išteklių inventorizacijos metodų patikimumą,
- 5.1.4 pačiu efektyviausiu būdu – naudojant medienos prieaugio balansą – užtikrinti:
  - 5.1.4.1 medienos išteklių įvertinimą, jų panaudojimo kontrolę,
  - 5.1.4.2 ūkinės veiklos efektyvumo įvertinimą valstybiniu lygmeniu,

- 5.1.4.3 miško kirtimų ir atkūrimo įvertinimą,
  - 5.1.4.4 patikimą miško ūkio vystymo strateginį planavimą,
  - 5.1.5 įvertinti miško augaviečių būklę, jų našumo dinamiką, panaudojimo efektyvumą,
  - 5.1.6 įvertinti miško ekosistemų būklės, jų sveikatingumo, pažeidimų bei biologinės įvairovės dinamiką.
- 5.2. Panaudojant sukurtą apskaitos barelių tinklą, gali būti sprendžiami šie miškų ūkiui bei aplinkos apsaugai aktualūs papildomi VMI uždaviniai:
- 5.2.1 medžiojamosios faunos paplitimo, jos daromos žalos apskaita,
  - 5.2.2 operatyvus audrų, kenkėjų ar ligų padarytos žalos miškui įvertinimas,
  - 5.2.3 miško dirvožemio derlingumo pokyčių ilgalaikiai stebėjimai,
  - 5.2.4 kitų miško išteklių apskaita ir pan.

V. VMI metodas

6. VMI naudojamas nepertraukiamos, atrankinės, kombinuotos, daugiapakopės apskaitos metodas, integruojant jį su geografinių informacinių sistemų (GIS) technologijomis. Apskaitos vienetų atranka vykdoma sisteminiu būdu su atsitiktine pradžia, derinant pakartotinę apskaitą pastoviuose bareliuose su matavimais laikinuose bareliuose, kombinuojant antžeminius matavimus išskirtuose apskaitos bareliuose su matavimais ir įvertinimu kosminio vaizdo žemėlapiuose bei aerofotonuotrukose.

VI. VMI periodiškumas ir tęstinumas

7. VMI vykdoma kasmet visoje Lietuvos teritorijoje. Pastovūs apskaitos bareliai permatuojami bei steigiami laikini apskaitos bareliai. Laiko tarpas tarp pastovių apskaitos barelių permatavimų yra 5 metai.

8. Kiekvieną penkmetį pagal turimą naujausią kartografinę medžiagą, aerofotonuotrukas arba kosmines nuotraukas kontroliuojamas naujų miškų atsiradimas. Juose pagal priimtą VMI atrankos schemą steigiami nauji laikini arba pastovūs apskaitos bareliai.

VII. VMI vykdytojas

9. VMI vykdytojas yra Valstybinė miškotvarkos tarnyba. Valstybinė miškotvarkos tarnyba atsako už VMI atlikimą laiku pagal nustatytą darbų technologiją, aprašytą atitinkamose lauko darbų taisyklėse, patvirtintose Valstybinės miškotvarkos tarnybos direktoriaus, bei statistinių ataskaitų ir statistinių leidinių pagal gautus rezultatus parengimą.

VIII. VMI darbų kontrolė

10. Matavimus pastoviuose ir laikinuose apskaitos bareliuose reguliariai tikrina Valstybinės miškotvarkos tarnybos Kontrolės grupė.

IX. Duomenų bazių formavimas

11. Visi matavimo duomenys registruojami lauko darbų kortelėse arba lauko kompiuteriuose, kur jie programiškai tikrinami. Patikrinti ir ištaisyti duomenys sudaro pirminę duomenų bazę, nuolat saugomą kompiuterinėse laikmenose. Jie naudojami rengiant miškų statistiką. Permatuojant nustatytos klaidos yra registruojamos atskiroje duomenų bazėje.

12. Atskirai formuojamos pastovių ir laikinų apskaitos barelių duomenų bazės.

X. Duomenų kaupimas ir saugojimas

13. Pirminiai duomenys – atskirai pastovių ir laikinų apskaitos barelių – saugomi nuolat pagal matavimo atlikimo metus. Kasmet duomenų bazė yra papildoma einamųjų metų matavimo duomenimis. Pirminiai duomenys yra saugomi originalios formos. Skaičiuojant pirminiai duomenys yra kopijuojami, formuojamos laikinos duomenų bazės.

XI. Duomenų apdorojimas

14. Duomenims apdoroti naudojamos pirminių duomenų bazės. Apdorojant einamųjų metų duomenis, yra kombinuojami ne mažiau kaip penkmečio pastovių ir laikinų apskaitos barelių duomenys. Apdorojant naudojamos tapačios medžių stiebų tūrio, priaugio bei su jų įvertinimu susijusių rodiklių tarpusavio priklausomybės funkcijos. Pasikeitus minėtoms funkcijoms, nustatoma jų pasikeitimo įtaka pagrindinių rodiklių įvertinimui. Šie duomenys skelbiami kasmetinėse statistinėse ataskaitose.

XII. VMI duomenų naudojimas

15. VMI metu gauti duomenys sudaro Lietuvos miškų oficialios statistikos pagrindą ir naudojami atsižvelgiant į Valstybinės miškų apskaitos programos reikalavimus.

XIII. Statistiniai leidiniai, informacijos detalumas ir tikslumas

16. Miškų charakteristikos, parengtos pagal VMI duomenis, skelbiamos kasmet statistinėse ataskaitose. Informacijos detalumas priklauso nuo renkamų duomenų detalumo. Visais atvejais turi būti užtikrinamas kasmet pateikiamos informacijos perimamumas ir palyginamumas. Tikslesnė informacija gaunama didėjant stratų plotui, taip pat gausėjant apskaitos barelių ir jų permatavimų skaičiui. Pateikiant kasmetinę informaciją, yra sumuojami duomenys už praėjusius penkerius metus. Pirmąjį penkmetį kasmet pateikiama informacija nuolat tikslėja iki yra išskiriami visi pastovūs bareliai. Antrajame ir kituose penkmečiuose informacija yra plečiama (pricaugis, medžių iškritimas, kirtimai), permatavus pastovius apskaitos barelius, ir tikslinama, išskyrus naujus laikinus apskaitos barelius. Kas penkeri metai statistiniuose leidiniuose skelbiama detalesnė informacija. Skelbiamų duomenų turinys, lentelių struktūra (derinami su Aplinkos ministerijos Miškų departamentu), siekiant, kad duomenis būtų galima palyginti, iš esmės keistis negali.

XIV. VMI finansavimas

17. VMI darbai, reikalingi pagrindiniams uždaviniams įgyvendinti, inventorizacijai tobulinti bei su tuo susijusiems tyrimams, finansuojami valstybės lėšomis iš Valstybinei miškotvarkos tarnybai skiriamų valstybės biudžeto asignavimų. VMI darbai, reikalingi papildomiems uždaviniams spręsti, finansuojami tais sprendimais suinteresuotų užsakovų lėšomis.

XV. VMI tobulinimas, tyrimai

18. Kartu su VMI gamybiniais darbais turi būti nuolat vykdomi tyrimai VMI tobulinti. Pagrindinė VMI darbų tobulinimo kryptis – vertinamų rodiklių nomenklatūros plėtimas, rodiklių įvertinimo patikimumo ir tikslumo didinimas, darbo sąnaudų mažinimas, plačiau panaudojant nuotolinius metodus, miško išteklių dinamikos analizė, modeliavimas, taksacinių normatyvų tobulinimas, medynų augimo bei formavimosi priklausomai nuo daugelio faktorių, modeliavimas.